

Ефективні методи навчання англійської мови майбутніх правоохоронців: огляд сучасних підходів та практичні рекомендації

Снісаренко Ірина Євгенівна¹

Опубліковано	Секція	УДК
27.04.2023	Освіта/Педагогіка	378.147.016:811.111:351.74

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8096764>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Підходи до викладання англійської мови відображають мінливі тенденції сьогодення. За останні кілька років розвинулося значна кількість різних підходів. Досвід викладачів свідчить, що єдиного "ідеального" підходу не може бути, оскільки контексти вивчення іноземної мови є різними для різних спеціальностей. Актуальність цієї статті – це позиціонування еkleктичного методу як одного з найефективніших. Мета роботи полягає в аналізі окремих традиційних та сучасних методів, що використовуються в практиці викладання англійської мови для майбутніх правоохоронців, а також у наданні рекомендацій щодо використання проаналізованих методів. Результати роботи уможливили з'ясування ефективних методів викладання англійської мови з урахуванням специфіки вузької спеціалізації правоохоронної галузі. Висновок полягає в тому, що традиційні методи все ще співіснують із сучасними, а еkleктичний підхід вважаємо ефективним у викладанні англійської мови для майбутніх правоохоронців.

Ключові слова: традиційні методи, сучасні методи, викладання англійської мови для правоохоронців, інновації, еkleктика.

Effective Methods of Teaching English to Future Law Enforcement Officers: An Overview of Modern Approaches and Practical Recommendations

Annotation. Many different approaches to teaching English have developed over the past few years. The experience of teachers shows that there is no "perfect" approach, as the contexts of foreign language learning are different for different specialties. The relevance of this paper is to position the eclectic method as one of the most effective ones. The purpose of the paper is to present some traditional and modern methods used in the practice of teaching English to future law enforcement officers and to provide recommendations on the use of the described methods based on theoretical data and personal experience. The results of the study made it possible to identify the most relevant methods of teaching English taking into account the specifics of the narrow specialization of the law enforcement sector. The conclusion is that traditional methods still coexist with modern ones, and an eclectic approach is an effective approach to teaching English to future law enforcement officers. Teachers of English for future law enforcement officers prefer modern methods based on communicative

¹ кандидат філологічних наук, доцент, Донецький державний університет внутрішніх справ, Україна, 25015, Кіровоградська обл., м. Кропивницький, вул. Перспективна, 1, <https://orcid.org/0000-0002-1045-9291>

approaches. Traditional methods are not ignored either, as certain elements are often used and effective. They are still considered effective and are used in teaching. The advantages of these methods are they provide a thorough knowledge of grammar and vocabulary, as well as develop writing skills. Modern methods are preferred because of their greater effectiveness in terms of communication and the development of oral skills. This creates new opportunities for language development and its use in communication. It has been conducted that traditional methods coexist with modern methods of teaching English, each of which has its advantages, that can always be successfully used. An eclectic approach is the most effective in teaching when the methods used are adapted to a definite specialty.

Keywords: traditional methods, modern methods, teaching English for law enforcement, innovation, eclecticism.

Вступ

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сьогодні, в умовах технічного прогресу та викликів глобалізації, ключовим елементом в освіті є зміни. Людський досвід свідчить що в більшості випадків зміни відбуваються на краще. Тож не дивно, що методика викладання англійської мови досить часто зазнає значних змін, прагнучи пристосуватися до тих викликів, які стоять перед сучасною вітчизняною наукою.

Викладачі іноземних мов найбільше відчують на собі вплив сучасності, адже вони є свідками боротьби між старим і новим, традиціями та інноваціями, прокладаючи "маршрути" до найкращої моделі, щоб замінити застарілі методи, які втратили свою актуальність. Вітчизняний досвід свідчить, що найкращим підходом до будь-якої ситуації викладання мови є еклектичний підхід, оскільки він охоплює найвідповідніші з підходів і методик, обраних та сформованих для конкретної спеціальності та рівня.

У практиці викладання англійської мови напрацьовано значну кількість методів різної ефективності, які використовувалися раніше і використовуються тепер. У цій розвідці представлено огляд актуальних методів, які доцільно використовувати у викладанні англійської мови для майбутніх правоохоронців, враховуючи специфіку їх спеціалізації. Слід зазначити, що у своїй педагогічній діяльності не відмовляємося також від традиції. З традиційних методів зосереджуємося на методі граматичного перекладу, найпопулярнішому і водночас дуже суперечливому, на аудіо-лінгвальному методі та методі презентації.

Викладачі іноземної мови на неспеціальних факультетах постають перед проблемою вибору найефективніших методів, аналізуючи і зберігаючи найкращі з них і позбуваючись застарілих. Наприклад, однією з головних у викладанні англійської для майбутніх правоохоронців є проблема урізноманітнення взаємодії між студентами та викладачами, виведення її за рамки класичної схеми "викладач – студент – аудиторія". Таке урізноманітнення діяльності має на меті спонукання студентів до розмови один з одним іноземною мовою для відпрацювання специфічного вокабуляру і навичок усного мовлення. Акцент робиться на тому, щоб студенти навчилися працювати самостійно, при цьому викладачеві відводиться роль посередника в цьому процесі. Ця розвідка пропонує короткий огляд традиційних та сучасних методів викладання, а також наголошує на тому, що виявилось корисним у викладанні англійської мови для майбутніх правоохоронців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відмовляючись від традиційних методів у викладанні англійської мови, викладачі керуються специфічними потребами у навчанні майбутніх правоохоронців англійській мові. Л. Бейкер доходить висновку, що спосіб викладання перебуває під впливом найрізноманітніших методів і тенденцій. Але не всі нові методи виявляються корисними, і тому виникає потреба в рекомендаціях та

власному досвіді викладачів, оскільки саме вони знають найбільше про викладання і навчання [2]. З огляду на це, О. Магдюк та О. Тарасова зазначають, що ще 50 років тому завдання студента полягало виключно в засвоєнні граматики та здійсненні перекладу. Тобто, у викладанні переважали такі методи, як переклад текстів, використання ситуації для демонстрації значення або вправи на розрізнення граматичних категорій, і звісно, вони поступово втратили те значення, яке їм надавали колись. Сучасні викладачі мають постійно йти в ногу з останніми тенденціями, обираючи ті методи, які найбільше підходять їм та їхнім студентам [6].

Успішне вивчення англійської мови не може бути питанням вибору певного методу чи техніки викладання [3, с. 5]. Наукові роботи у сфері викладання англійської мови здебільшого наголошують на ефективності понятійно-структурного [1; 11; 15] або комунікативного [9; 14] підходів. На думку авторів, ці підходи слугують ефективним шляхом вивчення англійської мови, які стануть в нагоді для майбутніх правоохоронців.

Зауважимо, що кожен викладач, набуваючи досвіду, розробляє власний метод роботи. Професійний шлях – це ретельна перевірка різних методик, і зазвичай викладач бере на озброєння той метод, який не тільки підходить йому, а й відповідає вимогам вузької спеціалізації, дисципліні, яку він викладає, та потребам здобувачів, з якими він працює. Методика викладання англійської мови для майбутніх правоохоронців повинна забезпечувати покращення рівня володіння англійською загалом та розвиток уміння використовувати спеціалізовану професійну лексику в реальних ситуаціях.

На думку Ф. Бемак та Р. Чанг, під час викладання англійської мови, безумовно, треба враховувати як думку викладачів, так і потреби студентів, які усвідомлено роблять вибір на користь того чи іншого методу викладання чи навчання [4, с. 310]. П. Рао, обирає граматику-перекладний метод для вивчення англійської мови. Дійсно, це класичний метод, який вважається простим і ефективним, основними завданнями якого є вивчення граматики і лексики. Серед традиційних методів та підходів, які й досі активно застосовуються, можна виокремити дедуктивний підхід з акцентом на свідоме навчання. Здатність розуміти письмове повідомлення та вміння висловлювати свої думки в письмовій формі є найбільш відпрацьованими навичками. Широко використовується рідна мова студентів: переклад, читання текстів, граматичні та лексичні вправи [12].

Досить актуальним лишається аудіо-лінгвальний метод, основна мета якого полягає в тому, щоб здобувачі навчилися використовувати мову в комунікативному ключі, автоматично. Лексика та граматику подаються у формі діалогів, вивчаються шляхом повторення та імітації. Граматику вивчається індуктивно. Вправи, які розвивають уміння сприймати письмове повідомлення та вміння висловлювати думку письмово, ґрунтуються на комунікативній діяльності. Використовуються такі методи: діалоги, рольові ігри, повторення, граматичні та лексичні вправи. Рідна мова не використовується. Викладач контролює студентів і надає їм мовну модель, а студенти цю модель імітують. Існує взаємодія між викладачем і студентами, при якій помилки студентів не вважаються суттєвими, а оцінювання усне [11]. Натомість С. Годіньо, М. Гаррідо та О. Горчак закликають уникати цей метод у викладанні англійської, віддаючи перевагу методу презентації, практики та відтворення, що є британською версією аудіо-лінгвального методу. Він складається з трьох етапів. На першому етапі викладач представляє мовні елементи, які потрібно вивчити. На другому студенти практикуються, використовуючи техніки відтворення та повторення. Третій етап полягає в використанні мови, представленої та засвоєної студентами в оригінальний та автентичний спосіб. Як і в класичному аудіо-лінгвальному методі, лексика та

граматика вивчаються індуктивно. Проте перевага віддається спілкуванню, рідна мова не використовується. Модель – це викладач, який координує діяльність. Оскільки це комунікативний метод, оцінювання також здійснюється усно [4].

З огляду на вищезазначене, слід відмітити, важливість викладача в процесі вивчення мови. Саме викладач, виконуючи ролі менеджера, координатора та оцінювача студентів, повинен взаємодіяти з ними та брати до уваги їхні потреби при виборі ефективного методу викладання англійської мови.

Формулювання цілей статті. У розвідці розглянуто прямий метод, метод мовчання (Silent way), сугестопедію, ситуативне вивчення мови, метод повної фізичної реакції та комунікативний метод викладання англійської мови. Безумовно, вибір цих методів є суб'єктивним, критеріями їх відбору є ефективність та популярність.

Відповідно, *метою статті* є аналіз ефективних методів навчання англійської мови, огляд сучасних і традиційних підходів, які й досі активно використовуються у викладанні, та надання практичних рекомендацій для викладання англійської майбутнім правоохоронцям.

Результати

Виклад основного матеріалу дослідження. Пошук нових методів із використанням інноваційних технологій є вкрай важливим для формування свідомості майбутніх правоохоронців. В умовах глобалізації та курсу України в ЄС студентам необхідно розвивати прагнення до вивчення іноземної мови та її професійного використання.

Професія правоохоронця передбачає розв'язання практичних завдань через комунікацію з членами спільнот усього світу. В сучасних умовах знання іноземних мов є швидше нормою, аніж винятком. Отже, крім загальноприйнятої соціокультурної моделі навчання, вивчення іноземної мови треба розглядати передусім як основу здійснення професійної міжкультурної комунікації. Правоохоронці повинні вміти точно формулювати свою думку, дотримуватися культурних норм та сприймати чужі культури. Саме тому викладання англійської мови для майбутніх правоохоронців базується на впровадженні нових методів та застосуванні інтерактивних завдань на заняттях. У цій науковій розвідці представлено методи, які показали свою ефективність на практиці, які нами узагальнено нижче (табл. 1).

Таблиця 1

Ефективні методи навчання англійської мови для майбутніх правоохоронців

Метод	Характеристика
1. Прямий метод	Має на меті навчити студентів спілкуватися, при цьому переклад не допускається, граматику вивчається індуктивно
2. Сугестопедія	Психологічний метод, націлений на подолання бар'єрів у навчанні. Основна мета – психологічний комфорт, який стимулює засвоєння інформації. Протягом заняття між студентами розподіляються ролі з новими іменами, вигаданими професіями, біографіями. Навчання проходить у два етапи: рецептивний та активний
3. Ситуативне вивчення мови	Метод навчального консультування, комунікативний спосіб для вивчення та аналізу власної методики навчання. Акцент робиться на спілкуванні, розвитку вимови, усних рецептивних навичок
4. Метод повної фізичної реакції	Метод розвиває здатність сприймати усне повідомлення. Умова – студент повинен отримувати задоволення від процесу навчання. Метод спрямований на зменшення

	стресу при вивченні іноземної мови
5. Комунікативний метод	Метод базується на живому спілкуванні, при цьому розвиваються всі чотири аспекти викладання мови. Граматика вивчається через практику, а рідна мова студентів не використовується.

Сучасні методи, наведені в таблиці 1, підтвердили свою ефективність у роботі із викладанням англійської мови для майбутніх правоохоронців. У цьому контексті додаємо більш детальні рекомендації щодо їхнього використання на практиці.

Основна мета *прямого методу* – навчити студентів спілкуватися іноземною мовою. Переклад на рідну мову не допускається, викладач використовує реальний світ, картинки, пантоміму, щоб підказати сенс. Граматика вивчається індуктивно. Студенти практикують лексику в контексті. Розвиваються всі чотири аспекти вивчення мови: усне мовлення, сприйняття усних повідомлень, сприйняття письмових повідомлень та вміння письмового мовлення. Використовуються такі методи: бесіда, читання вголос, вправи, написання творів, повторення. Роль викладача полягає в тому, щоб бути партнером студента. Взаємодія відбувається між викладачем та студентами, а також виключно між студентами. Часто використовується самооцінювання. Формального оцінювання немає, воно відбувається у формі співбесіди та написання письмового тексту.

Метод *сугестопедії* базується на застосуванні одночасно процесів свідомого і позасвідомого сприймання. Він розроблений з метою допомоги студентам подолати бар'єри в навчанні. Основна мета – прискорити процес навчання за допомогою психологічних прийомів. Студенти відчувають себе максимально комфортно в аудиторії. Протягом семестру їм дають нові імена та нові професії, навіть створюють нові біографії. Заняття проходить у два етапи: рецептивний та активний. Студенти беруть участь у різних видах діяльності: читають, розігрують діалоги, грають у різноманітні ігри, інсценізації. Основна увага приділяється словниковому запасу, навичкам усного й письмового мовлення та сприйняття письмових повідомлень. Граматика не вважається важливою. Рідна мова студентів використовується за необхідності. Помилки не виправляються негайно, акцент робиться на вільному володінні мовою. Формальних тестів немає, оцінюється робота студентів під час заняття.

Метод *ситуативного вивчення мови* акцентує на навчальному консультуванні, в якому викладач виконує роль мовного консультанта. Основними цілями є вивчення мови в ході комунікації та аналіз власної манери навчання. Акцент робиться на спілкуванні, розвитку вимови, усних і письмових рецептивних навичок, та обговоренні граматики. Використовується рідна мова студентів, щоб вони почувалися впевнено. Взаємодія відбувається як між викладачем та студентами, так і виключно між студентами. Роль викладача схожа на роль консультанта, який підтримує та заохочує студентів. Помилки виправляє викладач. Оцінювання відбувається у формі усного або письмового тесту в кінці тематичного модуля.

Метод *повної фізичної реакції* спрямований на зменшення стресу при вивченні іноземної мови. Однією з найважливіших умов є отримання студентами задоволення від процесу навчання. Початкова частина заняття складається з моделювання, коли викладач дає завдання, виконуючи дії разом зі студентами. Викладач говорить, а студенти відповідають невербально (жестами), пізніше ролі змінюються. У другій фазі заняття студенти демонструють розуміння команд.

Метод надає великого значення розвитку здатності сприймати усне повідомлення. Рідна мова використовується лише на початку, викладач є

координатором студентів, а студенти – імітаторами. Викладач толерантно ставиться до помилок студентів. Оцінювання відбувається під час перевірки виконання вправ.

Основна мета *комунікативного методу* – навчання вільному володінню мови. Акцент робиться на "реальному" спілкуванні. Розвиваються всі чотири аспекти навчання мови: уміння говорити, слухати, читати та писати. Граматика вивчається через практику. Рідна мова студентів не використовується. Використовуються такі методи: дискусії, дебати, рольові ігри, письмова комунікативна діяльність, драматизація тощо.

Роль викладача – це роль фасилітатора та керівника роботи студентів, а також партнера, причому взаємодія відбувається переважно між студентами. Використовуються автентичні та цікаві матеріали. Помилки допускаються, особливо під час комунікативної діяльності, коли акцент робиться на вільному володінні мовою. Знання студентів оцінюються як в усній, так і в письмовій формі.

Варто зазначити, що основна мета курсу англійської мови для майбутніх правоохоронців – це навчити їх вільно спілкуватися, саме тому описані вище методи вважаємо доцільними для використання на практичних заняттях з підготовки курсантів до різних аспектів живої комунікації в майбутній професійній діяльності.

Введення нових методів, які базуються на комунікації та усному мовленні, дає майбутнім правоохоронцям можливість творчо та активно долучитися до навчального процесу. Вивчення мови стає цікавим процесом, коли студенти та викладачі спільно генерують ідеї, розглядають всі можливі комунікативні ситуації з використанням матеріалу, що вивчається. Майбутні правоохоронці досліджують, експериментують з матеріалом під керівництвом викладача, що дозволяє їм бути активними учасниками навчального процесу і мати можливість ставити будь-які запитання. Крім того, курсанти мають можливість поділитися своїми висновками про хід заняття, виділяючи ті аспекти, які, на їхню думку, є цікавими для групи.

Зауважимо, що найголовнішою рекомендацією для розвитку комунікативних навичок лишається спілкування з носіями мови. Вони дадуть змогу здобувачам усвідомити важливість мовних навичок, показати, що робити помилки навчаючись – це нормально. Необхідно заохочувати курсантів висловлюватися, не надто турбуючись про свої помилки, і наголошувати на важливості спілкування.

Залучення курсантів до заходів, які їх цікавлять, перебувати в атмосфері, сприятливій для спілкування та навчання виявляється важливим чинником ефективного спілкування іноземною мовою. Чим більше курсанти зацікавлені у своїй діяльності, тим більшого прогресу досягають. Конкурси та вікторини – також є важливим мотиватором у навчанні. Винагороджуючи курсантів, коли вони успішно спілкуються, викладач надає їм можливість удосконалюватися. Найменша практична вправа, наприклад асоціації образів і слів або навіть пошук прихованих слів, може перетворитися на змагання.

Знання граматики дає змогу курсантам краще говорити, правильно писати і набувати більшої впевненості у процесі комунікації. Перед тим як обрати власну методику, викладач повинен проаналізувати, чи є у слухачів особливий спосіб запам'ятовування певних граматичних правил. Потім можна використовувати ігри, вправи та відеоматеріали, щоб проілюструвати граматичні правила, які часто здаються здобувачам нудними.

Для підтримання необхідного рівня володіння мовними навичками майбутніх правоохоронців необхідно постійно переглядати граматичний матеріал, розширювати лексику і працювати над вимовою. Під час практичних занять систематично повторюється матеріал, який курсанти вивчили на попередніх заняттях.

Одним із способів поповнення лексики є виконання тестів, які необхідно виконати вдома, тим самим викладач активізує процеси запам'ятовування вивченого матеріалу на занятті.

У процесі викладання педагог може використовувати різні навчальні матеріали, зазвичай, це обраний підручник для студента, підручник для викладача, доповнюючи їх іншими навчальними засобами: ноутбуком, планшетом, комп'ютером, інтерактивною дошкою [5, с. 20]. До методів і засобів навчання належить також набір процесів, технік, методів, які сформульовані навколо варіантів і теорій різного походження [7].

Викладач також може використовувати поєднання кількох методів, що дає йому змогу: не залежати від певного типу методології; значно урізноманітнити способи проведення занять; адаптуватися до аудиторії студентів вузької спеціальності. Тобто, залежно від обраної методики, викладач може запропонувати своїм студентам більш гнучкий і диверсифікований навчальний процес.

Висновки

Отже, під час навчання англійської мови майбутніх правоохоронців викладачі віддають перевагу сучасним методам, заснованих, зокрема, комунікативному підході. Однак, традиційні методи також не слід ігнорувати оскільки їх використання часто виявляється ефективними.

Традиційні методи досі вважаються ефективними та використовуються в навчанні. Переваги цих методів полягають у тому, що вони дають ґрунтовні знання з граматики та лексики, а також розвивають навички письма.

Сучасним методам віддається перевага через вищу ефективність з точки зору комунікації та розвитку навичок усного мовлення. Іншими перевагами цих методів є збільшення взаємодії між викладачем та курсантами, а також між самими лише курсантами. Використання ігрових методів на заняттях англійської мови підвищує мотивацію курсантів до навчання.

Отже, найефективнішим у викладанні англійської мови є еkleктичний підхід, який дає змогу адаптувати методи, що застосовуються до вузької спеціальності.

Перспективи подальших досліджень. вбачаємо у вивченні засобів підвищення рівня оволодіння майбутніми правоохоронцями граматичних навичок шляхом створення і використання відповідної системи вправ.

Список використаних джерел

1. Anwas, E. O. M., Sugiarti, Y., Permatasari, A. D., Warsihna, J., Anas, Z., Alhapip, L., Rivalina, R. (2020). Social Media Usage for Enhancing English Language Skill. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (ijIM)*, 14(07), 41–57. <https://doi.org/10.3991/ijim.v14i07.11552>
2. Baker, L. (2021). The Intersection of Policy and Practice: Two Cases of English Language Programs in Southeast Asian Law Enforcement Academies. *Global Business Languages*, 21, 37–53. <https://doi.org/10.4079/gbl.v21.3>
3. Balwant, P. T., & Doon, R. (2021). Alternatives to the conventional 'Oxford' tutorial model: a scoping review. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 18, 29. <https://doi.org/10.1186/s41239-021-00265-y>
4. Godinho, S., Garrido, M. V., & Horchak, O. V. (2019). Oral Approach Avoidance. *Experimental psychology*, 66(5), 355–360. <https://doi.org/10.1027/1618-3169/a000458>
5. Lee, Y.-J. (2019). Integrating Multimodal Technologies with VARK Strategies for Learning and Teaching EFL Presentation: An Investigation into Learners' Achievements